

Marokko Fonds verbindt ontwikkelingshulp en integratie

Marokkanen doneren grif voor moederland

De eerste generatie kocht een huis in Marokko en stuurde geld naar bloedverwanten. De tweede generatie belegt haar geld anders: geeft via het Marokko Fonds geld voor de opvang van lijmsnuivende zwerfkinderen in Casablanca. Om maar eens een goed doel te noemen. Het Marokko Fonds staat voor een eigentijdse vorm van hulp aan het moederland, vindt directeur Ila Kasem. 'De oprichting van het Fonds is een teken van de voortschrijdende integratie van Marokkanen in Nederland.'

ELLEN DE VRIES

'Breng alles mee, vooral je geld,' grapt Ami l'Haj als hem gevraagd wordt wat afgestudeerde Nederlands-Marokkaanse jongeren kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van Marokko. De zaal lacht. De dertienjarige Amine uit Rotterdam, die de rol speelt van de wijze Ami l'Haj in het gelijknamige filmpje *Vraag het Ami l'Haj*, verdrinkt bijna in de plooien van zijn jellaba. Amine is een van de Amsterdamse en Rotterdamse scholieren die op verzoek van het Marokko Fonds een filmpje maakten voor het project Morocco Future Day. De opdracht luidde: 'Wat zou jij zelf kunnen doen voor Marokko?'

Op 25 februari 2006 werden in de Melkweg in Amsterdam alle films vertoond. *Vraag het Ami l'Haj* viel in de prijzen, omdat het een belangrijk onderwerp als ontwikkelingshulp op een grappige manier onder de aandacht brengt. Zo oordeelde de jury, die uit de populaire acteur Mimoun Oaïssa (*Shouf Shouf Habibi*) en de tv-maaksters Esmaa en Jihad el Ariachi (*Meiden van Halal*) bestond. Samen met de rapper Yes-R reikte Mimoun Oaïssa de prijs uit. Yes-R, die in beroemdheid zo langzamerhand niet onderdoet voor zijn neef Ali B, is geregeld van de partij tijdens activiteiten van het Marokko Fonds dat steun aan ontwikkelingsprojecten in Marokko beoogt.

Laila Baghdadi (18) juicht het toe dat het Fonds jongeren bij zijn activiteiten betreft. Ook zij maakte een filmpje in opdracht van het Fonds, viel weliswaar niet in de prijzen, maar vond het leuk mee te doen. 'Het is goed bij te dragen aan het land van je ouders.' Ze liep al vaker rond met het idee: ik moet wat

Yes-R en andere bekende artiesten steunen Marokko Fonds

Wat zou jij zelf kunnen doen voor Marokko? Vanuit die vraag maakten scholieren verrassende filmpjes voor een filmwedstrijd van het Marokko Fonds.

Bijdragen aan het land van je ouders

doen voor Marokko, maar het kwam er niet echt van. Haar filmpje *Amazigh Pride* ging over de achterstelling van de Berbers (Amazigh) in Marokko. Het filmpje is een pleidooi voor erkenning van de Berbertaal en -cultuur. Veel jonge Marokkanen kennen Marokko alleen als vakantieoord; Laila bezocht het land vier keer. 'Meestal trekken we door Marokko, we hebben daar geen naaste familie meer.' Het viel haar tijdens die reizen op dat sommige steden erg verwaarloosd zijn; het verschil in welvaart tussen Marokko en Nederland was goed zichtbaar.

'De nieuwe koning heeft gelukkig meer aandacht voor de positie van Berbers in Marokko dan de oude,' constateert ze. Ook is het Berbers niet langer meer een verboden taal. Ze legt uit: 'Het Berbers verschilt heel erg van het Arabisch. Een voorbeeld? *Aghrom* is brood in het Berbers, in het Arabisch is het *el gobs*.' Hoe kwam ze op het idee voor een pleidooi voor meer aandacht voor de Berbertaal? 'De meesten van ons zijn lid van Marokko.nl, daar wordt vaak gediscussieerd over de verschillen tussen Berbers en Arabieren. Conflicten zijn er altijd geweest tussen die twee groepen. Niet alleen in

Marokko, ook hier speelt dat.’ Ze vertelt hoe ze onlangs bij de Marokkaanse ambassade met een kluitje in het riet werd gestuurd, omdat ze wel Berbers en Nederlands, maar geen Arabisch sprak. ‘Erkenning van je moedertaal is belangrijk,’ meent ze. Als het aan haar lag, kwam er een grote tentoonstelling in Casablanca over de cultuur van de Berbers, net zoals in de Nieuwe Kerk in Amsterdam over Marokko. ‘Zodat mensen in Marokko meer te weten komen over de Berbers.’

De les na de aardbeving

Een van de doelstellingen van het Marokko Fonds is jongeren bij ontwikkelingshulp te betrekken, legt de voorzitter van de stichting, Ila Kasem, uit. Het is vrijdagmiddag na vijven, maar organisatiebureau Van de Bunt, adviseurs voor organisatie en beleid, gonst nog van bedrijvigheid. In het dagelijks leven is Kasem voorzitter van de directie van het in Amsterdam gevestigde kantoor. ‘Er ging een lang denk- en zoekproces aan de oprichting van de stichting vooraf,’ verklaart hij het ontstaan. Nederland en Marokko hebben geen ontwikkelingssamenwerkingsrelatie: Marokko is niet arm genoeg. ‘Men komt er niet om van de honger, maar de armoede ontgaat je niet: de bedelaars, de sloppenwijken, de situatie van gehandicapten en zwerfkinderen. Vroeger ging ik één keer per twee jaar met mijn familie naar Marokko, je weet wel met een busje, en sinds tien jaar kom ik er ook veel voor mijn werk. Je ziet de misstanden en denkt: dat kan niet blijven bestaan.’

Op de terugweg van een zakenreis naar Marokko kwam hij samen met zijn collega Mohamed Laroussi op het idee daar iets aan te doen. Dat was in 2002. Tijdens de voorbereidingen liepen ze anderen, zoals Moustapha Baba en Ahmed Larouz, tegen het lijf met soortgelijke plannen. De initiatieven werden in elkaar geschoven en gebundeld in het Marokko Fonds. In december 2005 ging het Fonds van start, aan het eind van het jaar waarin de vierhonderdjarige betrekkingen tussen Nederland en Marokko werden gevierd. Maar eerst was nog een behoeftenonderzoek uitgevoerd – Kasem is niet voor niets bedrijfskundige. Migrantengroepen geven via de officiële kanalen weinig aan goede doelen, weet hij, maar wel via informele kanalen aan verwanten of het geboortedorp in het land van herkomst. Sinds de aardbeving in februari 2004 is een hausse aan acties voor het moederland ontstaan, maar juist daardoor deed het gemis aan een nationale organisatie die de inzamelingsacties kon coördineren zich voelen. Het getal van 270 organisaties die zich om Marokko bekommeren, komt Kasem niet vreemd voor. Vallen al die organisaties nu onder de paraplu van het Marokko Fonds? ‘Nee. Al die kleinschalige initia-

Migrantengroepen geven vooral informeel aan verwanten

Hulp bleek te verbrokkeld na aardbeving Noord-Marokko

tieven: het opsturen van rolstoelen, het opknappen van tweedehands ambulances, geldinzamelingen voor een waterput of bus in het geboortedorp, moeten gewoon blijven bestaan.' Het Marokko Fonds wil vooral op nationaal niveau fondsen werven voor grootschalige, duurzame projecten in Marokko, stelt hij. Bovendien biedt het Fonds graag een podium waar organisaties elkaar kunnen ontmoeten.

Restauratie van moskee

De belangrijkste aandachtsgebieden van het Marokko Fonds, ontleend aan de millenniumdoelstellingen, zijn onderwijs, gezondheidszorg, schoon drinkwater, gelijke rechten, sport en cultuur. 'We hechten ook aan behoud van het cultureel erfgoed,' vertelt Kasem. De aardbeving beschadigde een van de oudste moskeeën in Noord-Marokko, de veertiende-eeuwse moskee van Mestassa: niet alleen een historisch monument, maar ook de spil van het dorpsleven. De moskee wordt nu met geld van het Prins Claus Fonds en het Marokko Fonds gerestaureerd. 'We willen het bewustzijn vergroten van het

De 14de-eeuwse moskee van Mestassa, niet alleen cultureel waardevol maar ook de spil van het dorpsleven, wordt gerestaureerd met steun van het Marokko Fonds.

FOTO: SIETSKE DE BOER

belang van cultureel erfgoed.’ Kennis van de rijke eigen cultuur stimuleert het gevoel van eigenwaarde van Marokkaanse Nederlanders, meent hij. Behalve het moskeeproject steunt het Marokko Fonds in 2006 nog vijf andere goede doelen in Marokko (zie kader). Er is samenwerking gezocht met betrouwbare maatschappelijke organisaties in verschillende delen van het land. Afgelopen februari belegde het Fonds een conferentie in Meknes om kennis te maken met de organisaties en om verschillende projecten de revue te laten passeren. Welke projecten kwamen voor steun in aanmerking? Kasem: ‘We hebben een keuze gemaakt naar aanleiding van de actualiteit van de onderwerpen. Sekstoerisme is bijvoorbeeld een gigantisch probleem in Marokko. Jongeren zijn slachtoffer van seksueel misbruik, maar worden verstoten door de familie. Wij willen dat die zwerfjongeren een vak leren en traumabegeleiding krijgen.’

Het Fonds steunt tevens een project voor doven en slechthorenden in Fes. ‘Daar is het eerste islamitische gebarentaalboekje ter wereld gemaakt.’ Ook een aidspreventieproject – mét een reizend theater – krijgt geld. ‘Aids is daar nog

*Sekstoerisme is
gigantisch probleem in
Marokko*

DOOR MAROKKO FONDS GESTEUNDE PROJECTEN

Zes groeperingen ontvangen in 2006 financiële steun van het Marokko Fonds:

- *Association Ettawasol pour Enfants Inadaptés Mentaux* zet zich in voor verstandelijk gehandicapte kinderen in de regio Berkane. Er zijn in Marokko voor hen bijzonder weinig faciliteiten. ATEIM vangt nu ruim dertig kinderen op en wil graag uitbreiden, zodat meer kinderen geholpen kunnen worden.
- *L'Heure Joyeuse* ondersteunt arme gezinnen in Casablanca, deelt kleding uit en verzorgt gemiddeld tweehonderd ondervoede baby's. Zwerfkinderen worden van straat gehaald, opgevangen en begeleid naar een betere toekomst.
- *Association du Forum Marocain des Sourds* is de eerste dovenorganisatie in Marokko. Marokko telt meer dan 200.000 doven, voor wie er nauwelijks voorzieningen zijn. De meesten zijn analfabeet. AFMS regelt onder meer tolken, verzorgt onderwijs voor dove kinderen en ontwikkelt lesmateriaal.
- *Touche Pas à Mon Enfant* uit Marrakech strijdt tegen kinderprostitutie, pedofilie en sekstoerisme gericht op kinderen, en roept Marokko en de internationale gemeenschap op toe te zien op de handhaving van de rechten van het kind.
- *Projet de la Mosquée de Mestassa* beoogt het herstel van de moskee van Mestassa: een van de oudste moskeeën van Noord-Marokko die door de aardbeving van 2004 beschadigd werd. De moskee fungeerde als centrum voor het dorp.
- *Ligue Marocaine de Lutte contre les Maladies Sexuellement Transmissibles* wil het hoge aantal hiv-geïnfecteerden in Oulad Teima (regio Agadir) terugdringen. Een karavaan trekt met het theaterstuk 'Les masques sont tombés' door de regio. Het stuk geeft op begrijpelijke wijze voorlichting over hiv/aids.

Meer informatie over het Marokko Fonds op www.marokkofonds.nl.

meer een taboe dan hier. Het is extra knap als het je dan lukt mensen met voorlichting te bereiken. Daarvan kunnen we in Nederland leren, want hier heeft de voorlichting ook nog niet iedereen bereikt.' Nieuwe projecten komen trouwens in de toekomst eveneens in aanmerking voor steun.

Yes-R helemaal loco

We chillen hier op een markt in Marrakech. Het is vet relaxt

En ik zie overal mannen. Ik hoef me niet in te spannen

Want als ik niet met apen speel. Dan speel ik wel met slangen.

Dit is Yes-R en ik ben helemaal loco vanuit Marrakech Marokko.

Yes-R (rechts) met zijn neef en collega-rapper Ali B. Beiden profileren zich op hun maatschappelijke betrokkenheid. Yes-R bezocht voor het Fonds projecten in Marokko.

In februari dit jaar nam rapper Yes-R een kijkje in Marokko. Met in zijn kielzog een filmploeg bezocht hij projecten voor vrouwenemancipatie, milieu- en waterbeheer en hiv/aidspreventie. Dit, om er tijdens het benefietconcert van 27 maart 2006 in Amsterdam, de officiële start van het Marokko Fonds, verslag van te doen. Op de markt van Marrakech – trekpleister voor toeristen met zijn slangenbezweerders, verhalenvertellers en gebedsgenezers – ging hij even los op de muziek van de straatmuzikanten in Marrakech. 'Heftig,' vindt Yes-R de omstandigheden waaronder mensen hier leven.

FOTO: MARTIJN VAN DE GRIENDT / HH

Jongeren vormen natuurlijk niet de enige doelgroep van het Fonds, maar wel een belangrijke. In de toekomst wil het Marokko Fonds daarom stages en vrijwilligerswerk voor hen organiseren bij projecten in Marokko. Op die manier kunnen ze daadwerkelijk een bijdrage leveren. Niet alleen door geld te geven, hoewel de beurzen op die leeftijd meestal smal zijn, maar door te dóen. Moustapha Baba is penningmeester van het Marokko Fonds en partner van Mex-it, adviesbureau voor intercultureel management. Hij vindt: ‘De band met het land van herkomst verandert, maar blijft bestaan. Ook voor de tweede generatie. De eerste generatie gastarbeiders wilde terug naar Marokko. Wij van de tweede generatie blijven hier. Ik hoef niet bij wijze van spreken zes huizen te kopen in Marokko, maar wil wel iets doen aan armoedebestrijding.’ Tijdens de benefietavond in het Amsterdamse Carré in maart dit jaar was gekozen voor een grootse lancering van het Marokko Fonds. Marokkaanse en Nederlandse topartiesten als Kasba & Friends, Lange Frans & Baas B, Yes-R en het Verenigd Oost-Indisch Mannenkoor kwamen belangeloos opdraven. Cabaretier Najib Amhali en schrijver Khalid Boudou praatten de avond snaaks en snedig aan elkaar. De stichting Marmoucha die Marokkaanse muziek op Nederlandse podia propageert en Paradiso als vast poppodium heeft, hielp het evenement organiseren, ook om niet. Het gala bracht ruim een ton op. NCDO legde er nog eens datzelfde bedrag bovenop om het Fonds een duwtje in de rug te geven. Daarnaast treedt de Rabobank op als sponsor van het Marokko Fonds.

Weg van het buurthuisgevoel

Het benefietgala bracht niet alleen Marokkaanse Nederlanders op de been, maar ook opvallend veel autochtone Nederlanders. Zoveel dat columnist Prem Radhakishun in *Het Parool* schreef trots te zijn op ‘de witte Nederlanders’ die aanwezig waren. Kasem schat: de helft van het totale publiek. Hij herinnert zich de brief van een Hollands echtpaar uit Leimuiden, *of all places*. ‘Ze hadden in de nieuwsbrief van Carré gelezen over het Marokko Fonds en gedacht: laten we eens wild doen en gaan kijken. En ze hadden een geweldige avond beleefd, schreven ze: “We horen alleen maar gedoe en gezeur over Marokkanen, terwijl: dit was geweldig!” Wij willen inderdaad onze ambities tonen, laten zien dat we ondernemend zijn en niet ziek, zwak of misselijk.’ Met dat laatste refereert Kasem aan de negatieve beeldvorming rond Marokkanen. Kracht, betrokkenheid en trots is wat hij wil uitstralen met het Fonds. Daarom ook de keuze voor Carré voor de aftrap van het Fonds. ‘Weg van het buurthuisgevoel.’ Afgelopen september is tijdens de ramadan een nieuwe actie gestart: het

Tweede generatie houdt band met Marokko vast

Wij willen de ambities van Marokkanen laten zien

Geld geven aan de armen
hoort bij de ramadan

werven van donateurs. Voor een paar euro per maand kun je al donateur worden. Eenmalige giften zijn ook welkom. Werven tijdens de ramadan is een goed moment volgens Kasem: 'Geld geven aan de armen is een verplichting binnen de ramadan.' In die zin sluit het Fonds aan bij islamitische tradities, maar tegelijk is het doorsluizen van donaties naar grotere projecten in het moederland, los van persoonlijke bindingen, een nieuwe stap. 'De oprichting van het Fonds is een teken van de voortschrijdende integratie van Marokkanen: zich eigentijds verhouden tot het land van herkomst,' is Kasems visie daarop.

Hulp geven aan Marokko is niet het einddoel van de initiatiefnemers van het Fonds. 'Er zijn andere landen die nog armer zijn en hulp behoeven. We willen mensen aan ons binden via Marokko. Maar ook verleiden om aan andere landen hulp te geven,' aldus Kasem. De 18-jarige Laila Baghdadi vindt: 'Het zou leuk zijn als we konden bijdragen aan ontwikkelingen elders dan alleen in het eigen land. Als ik een filmpje zie over een kind zonder benen, denk ik: o jee, ik moet geld doneren. Als iedereen zou meedoen, zouden we echt kunnen helpen of op zijn minst kunnen zorgen dat alle kinderen naar school gaan.'

EN NU IETS POSITIEFS

Niet alleen het Marokko Fonds beoogt een verbinding te leggen tussen ontwikkelingshulp aan het moederland en integratie van Marokkanen in Nederland. Diezelfde invalshoek is kenmerkend voor *En nu iets positiefs* (ENIP), een stichting waarbij de penningmeester van het Marokko Fonds, Moustapha Baba, ook betrokken is. In 1998 werd voor Marokkaanse jongeren in het Amsterdamse stadsdeel Slotervaart die problemen hadden met de politie, een project opgezet met een positieve insteek en uitstraling. De jongens participeren in kleinschalige projecten, ze zamelen bijvoorbeeld oude meubels of rolstoelen in, knappen die op en brengen ze zelf naar scholen of instellingen in Marokko. Vorig jaar werden met hulp van vervoersbedrijf Connexxion oude bussen opgekalefaterd om dienst te doen als schoolbus in Marokko.

'We zijn met de jongeren naar Zaoui Bougrine, op het platteland van Marokko, gegaan om de bussen te brengen,' vertelt Moustapha Baba. 'Kinderen daar moeten soms tien kilometer lopen naar school. In Nederland kunnen jongeren zich dat niet voorstellen. Je pakt hier de bus of de tram. Daar zaten sommige kinderen in een internaat, die kozen bewust voor school, ze doen er zoveel moeite voor terwijl ze minder perspectieven hebben dan deze jongeren hier in Nederland.' Dat houdt Marokkaanse jongeren in Nederland een spiegel voor, meent Baba. 'Ze realiseren zich dat het niet vanzelfsprekend is onderwijs te volgen.' Ontwikkelingshulp is een middel om jongeren in Nederland te laten zien dat zij het hier misschien relatief nog niet zo slecht hebben en er hier in Nederland wat van moeten proberen te maken. Maar het is ook een doel op zich: wat kan ik doen voor de mensen daar. Volgens Baba is contact tussen Marokkaanse jongeren hier en daar belangrijk: 'Het geeft ze inzicht in de leefwereld van jongeren daar. Die is niet altijd rooskleurig.' Hij meent dat de confrontatie jongeren stimuleert om aan hun eigen toekomst te werken. (Zie ook www.enip.nl.)